

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Запорізької області** щодо їх ділових очікувань*

I квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Запорізької області в I кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Запорізької області** у I кварталі 2023 року свідчать, що на тлі тривалих бойових дій та обстрілів цивільної інфраструктури респонденти **пом'якшили** очікування щодо **зменшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні**. Водночас вони **негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Очікується повільніше зростання цін на товари та послуги. Девальваційні очікування дещо послабилися, але залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зменшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні помітно нижчими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 30.8% (у попередньому кварталі – «мінус» 68.8%) (графік 1). У цілому по Україні – «мінус» 16.7%;
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** 61.5% респондентів очікують, що зростання цін перевищить 20.0% (у попередньому кварталі – 75.0%), у цілому по Україні – 53.2%. Головними чинниками інфляції респонденти продовжують називати воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **послаблення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 84.6% респондентів (у попередньому кварталі – 100.0%), у цілому по Україні – 83.2%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств нижчими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 25.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 37.5%). У цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 2.5% (таблиця);
- **зменшення обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у попередньому кварталі – «мінус» 18.8%) (таблиця), водночас обсяги реалізації продукції на зовнішньому ринку залишаться без змін: баланс відповідей – 0.0% (у IV кварталі 2022 року – «мінус» 22.2%). У цілому по Україні очікується помірне збільшення обсягів реалізації продукції: баланси відповідей – 2.8% та 2.0% відповідно;
- **скорочення інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар помітно вищими темпами: баланси відповідей – «мінус» 38.5% та «мінус» 46.2% відповідно (у попередньому кварталі – по «мінус» 18.8%). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 17.8% та «мінус» 10.3% відповідно;
- **зменшення кількості працівників на своїх підприємствах вищими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 46.2% (у IV кварталі 2022 року – «мінус» 25.0%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 16.4%;
- **стрімке зростання цін на товари/послуги, що купуються:** баланс відповідей – 100.0% (як у попередньому кварталі). Ціни на продукцію власного виробництва зростатимуть нижчими темпами: баланс відповідей – 76.9% (у попередньому кварталі – 87.5%) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину та матеріали, проблеми з логістикою (графік 7);
- **уповільнення зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 45.8% та 15.4% відповідно (у попередньому кварталі – 68.8% та 25.0% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на сировину та матеріали, а також недостатній попит (графік 5).

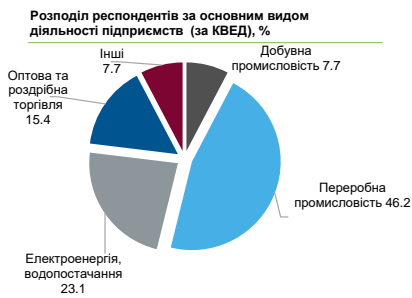
Очікується, що потреби в позикових коштах найближчим часом зменшаться (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити розділилися, 50% з них надають перевагу кредитам у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами та невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання (вплив цього чинника значно посилюється) (графік 10).

84.6% респондентів області зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках**, у цілому по Україні – 94.7%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

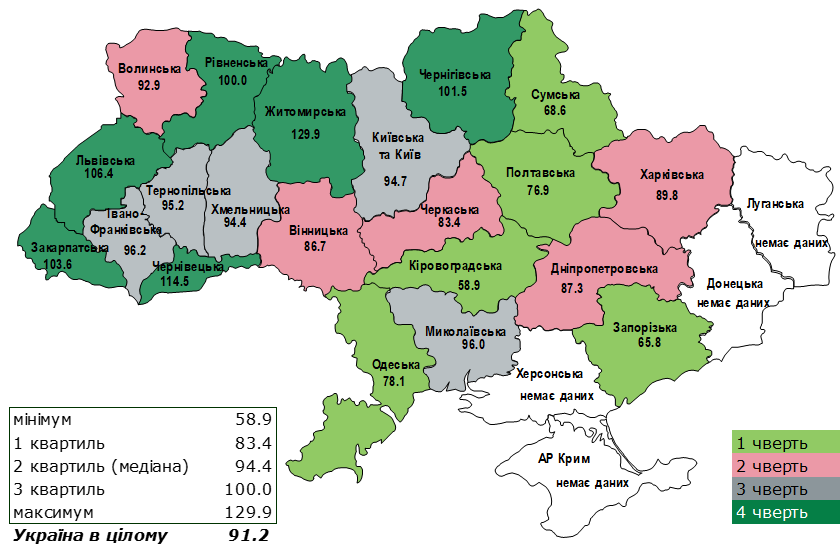
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей – «мінус» 46.2% (одна з найгірших оцінок серед регіонів) (у попередньому опитуванні – «мінус» 50.0%). У цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 16.9%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 70.0% (у IV кварталі 2022 року – «мінус» 63.6%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів** – 38.5% (у попередньому кварталі 6.3%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 31 січня – 27 лютого 2023 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як переробна промисловість.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

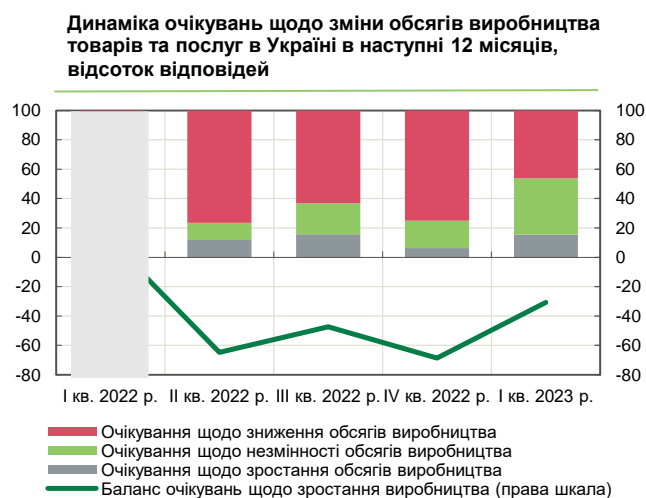
*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Запорізької області щодо ділової активності (за складовими)⁴

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	I кв. 2022 р.	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану		-47.1	-36.8	-37.5	-25.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва		-20.0	-36.8	-18.8	-15.4
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт		-78.6	-44.4	-18.8	-38.5
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар		-71.4	-44.4	-18.8	-46.2
кількості працівників		-40.0	-21.1	-25.0	-46.2

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.
⁴ У зв'язку з початком війни та передчасним завершенням опитування у I кварталі 2022 року вибірка нерепрезентативна.

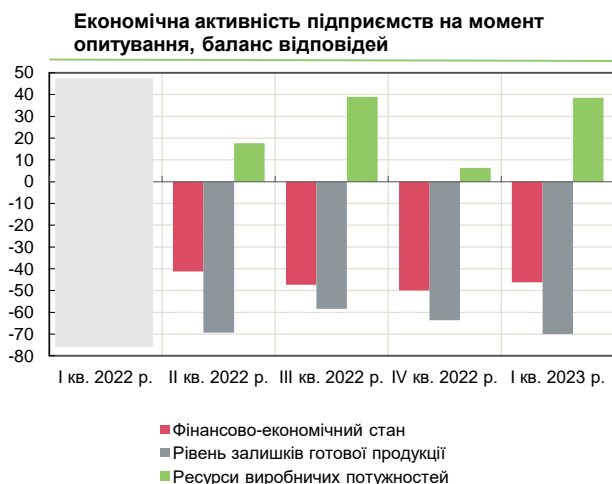
Графік 1

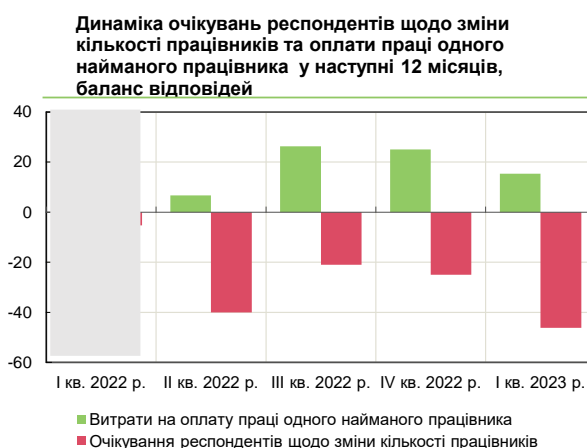
Графік 2

Графік 3

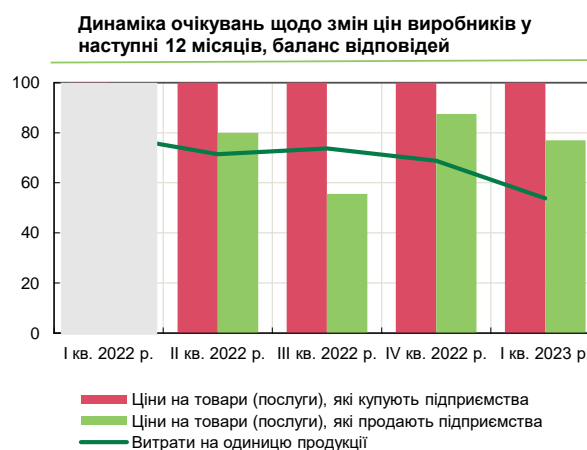
Графік 4

Графік 5

Графік 6

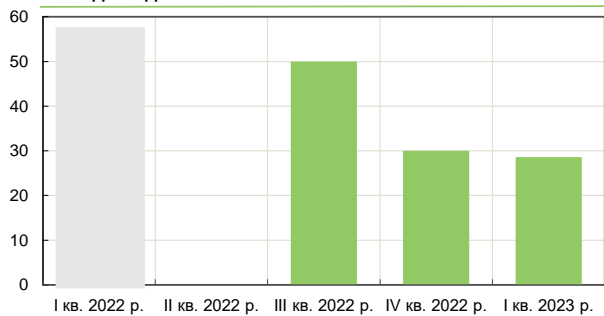
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

Графік 9

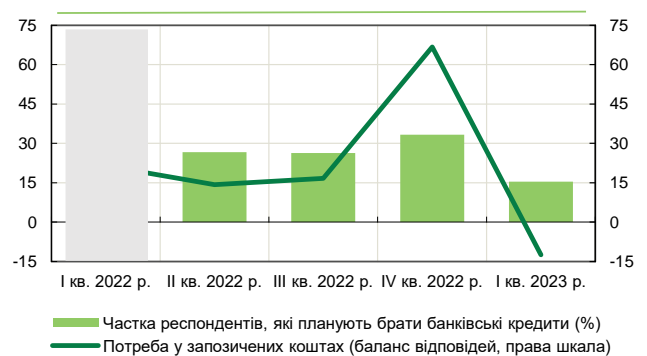
Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

